

9. Kapituluia

LURRALDE ENDEMIKOETARA

DOAZEN BIDAIARIAK

Pertsona ugari, gero eta gehiagok, egiten dituzte nazioarteko bidaiak, askotariko arrazoiak bultzatuta: profesionalak, sozialak, aisiakoak edo humanitarioak. Horren ondorioz, bidariak osasun-arriskuen eraginpean gerta daitezke ezagunak ez dituzten inguruneetan. Txertoak dira arrisku horiek minimizatzeko prebentzio-neurri eraginkorretako bat.

Bidaiak denbora nahikoaz prestatzea komeni da, atzerriko herrialdean sartu baino lehen iristeko babes-maila egokia.

Nazioarteko bidaiak egin baino lehen, kanpo-osasuneko edo nazioarteko txertaketarako zerbitzuak kontsultatu behar dira, gutxienez 30 eguneko aurrerapenarekin. Komeni da, hala ere, bidaiak zer helmuga izango duen jakitean egitea kontsulta hori.

Kanpo-osasuneko edo nazioarteko txertaketa-zerbitzuek dute herrialde bakoitzaren egoera sanitarioaren gaineko informazio eguneratua, eta haiei dagokie, ondorioz, txertoak hartzeko gomendioak ematea, bidaiaren eta bidaiarien ezaugarriak kontuan hartuta. Hori horrela, funtsezkoa da kontsultak egitea Osasun Ministerioaren mende dauden Nazioarteko Txertaketa Zentroetan (Kanpo Osasuna). Probintzietako hiriburuetan daude zentro horiek:

BILBO

Kale Nagusia 62, Erdiko ataria, 1. ezk. 48071 - Bilbo
Telefono-zenbakia: 94 450 90 20 (Telefonogunea) (astelehenetik ostiralera, 9:00-14:00)
Helbide elektronikoa: sanidad_exterior.bizkaia@seap.minhap.es
Aurretiazko hitzordua Internet bidez: **AURRETIAZKO HITZORDURAKO esteka**
Faxa: 94 450 91 20

DONOSTIA

Pio XII plaza, zk./gb. (Gobernuak Gipuzkoan duen Ordezkariordeztaren eraikina).
20010 - Donostia
Aurretiazko hitzordurako telefono-zenbakiak: 943 989 346 / 49
Telefono-zenbakia: 943 989 000 (Ordezkariordeztako telefonogunea)
Faxa: 943 989 146

GASTEIZ

Olagibel kalea 1 (Gobernuak Araban duen Ordezkariordeztaren eraikina).
01071. Gasteiz
Telefono-zenbakia: 945 759 406
Faxa: 945 759 301

Bidaiak egitera doazen pertsonen eman beharreko gomendioak, baldin eta endemia handiko lurraldetara joan behar baldin badute eta gaixotasun horiek txertoen bidez prebeni badaitezke:

- Nazioarteko txertaketa-zentrora joatea, prebentzio-neurriak (txertaketa barne) adieraz ditzaten, gaixotasun infekziosoen arriskua baloratu ondoren. **Gutxienez 4 asteko aurrerapenez joan behar da (baina beti komeni da bidaiaren helmuga jakin bezain laster egitea)**. Balorazioa indibiduala da, eta ondorioz, txertaketa-gomendia bidaiari bakoitzarentzat idatziz egiteko eskatu behar da. Nazioarteko txertaketa-zentroek entregatzen dituzte balorazio horiek.

- Egiten diren gomendio guztiak bete behar dira, eta gomendatu den profilaxia ez betetzeak dakartzan arriskuez ohartarazi behar da.
- Bidaian zehar beti gorde eta eskura izan behar da txertaketa-agiria, hartutako txertoen berri ematen duena. Derrigorrezkoak diren txertoek nazioarteko ziurtagiri bat behar dute, eta Osasun Ministerioak homologatutako zentroek (nazioarteko txertaketa-zentroek) soilik eman dezakete ziurtagiri hori.
- Zerbitzu horietara jo behar dute gure erkidegoan bizi diren atzerritarrek, haiek ere arriskupean izan baitaitezke beren herrialdera itzultzean.
- Aurretiazko txertaketa-historia egiaztatu behar da; batik bat, txertoak haurren txertaketa-egutegiaren arabera hartu zituzten pertsonena (1975etik aurrera jaioak). Beren txertaketa-egutegiaren arabera, B hepatitisaren txertoa hartuta izan behar dute 1981etik aurrera jaio direnek (ikus Egutegiaren bilakaera EAEn). B hepatitisaren aurkako txertoa hartu dutenek ez dute berriro txertoa hartzeko edo seruma aztertzeko premiarik (egoera jakinetan izan ezik).
- Nahitaezkoa ez baldin bada, 2 urtetik beherako haurrek ez dute gaixotasun tropikalen arriskua duten herrialdeetara bidaiatu behar.
- Bidaiatzen duen haur orok eguneratua izan behar du txertaketa-egutegia, eta horrela behar baldin badu, jarraibide azkartuak emango dira hura osatzeko.

Endemia handiko herrialdeetara egindako bidaietan gaixotasunak prebenitzeko erabiltzen diren txertoak

Zenbait faktoreri begiratu behar zaie bidaiak dakarten gaixotasun-arriskua, eta ondorioz, gomendatu beharreko txertoak zehazteko: bidaiaren ibilbideari, bidaiaria motari, bidaiaren datari eta iraupenari, bidaiaren egin beharreko jardueri eta bidaiariaren ezaugarriari (adinari, gaixotasunen historiari, aurretiko txertaketa-historiari).

Txertoen gaineko aholku hauek eman daitezke:

- **Derrigorrezko txertoak:** sukar horiaren aurkako txertoa da nazioarteko arauak araututako bakarra. Gaur egun, derrigorrezkoa da, era berean, ACWY meningokokoaren aurkako lau balioko txertoa Mekara doazen erromesentzat.
- **Gomendatutako txertoak:** nazioarteko txertaketa-zentroak egindako balorazioari begiratuta eta herrialde bakoitzaren endemia-egoeraren zenbait alderdiri erreparatuta, hauen aurkako txertoak gomenda daitezke: amorrua, sukar tifoidea, A hepatitis, B hepatitis, kolera, polioa, entzefalitis japoniarra, akainek eragindako entzefalitis, ACWY meningokokoa eta sukar horia (4.1. taula). Horrez gainera, haurren egutegiko txertoak egunean izatea komeni da; batik bat, tetanosaren, difteriaren eta elgorriaren aurkakoak.
- Malaria edo paludismoa prebenitzeko **profilaxi gomendatua:** gaixotasuna ez garatzeko sendagai profilaktikoa da, eta ez txertoa.

Bidaietarako txertoak emateko zirkuitua

Nazioarteko txertaketa-zentroetan

Sukar horia, ACWY meningokokoa eta Europa erdialdeko entzefalitisa. Tasa bat ordaindu behar da.

Osakidetzako zentroetan

Finantzatuta daude: A hepatitis, B hepatitis, A+B hepatitis, polioa, amorrua, Td, elgorria-errubeola-hazizurriak (hirukoitz birikoa).

Ez daude finantzatuta (farmazia-bulegoetan errezeta pribatuekin): kolera, sukar tifoidea, entzefalitis japoniarra. Helmugako herrialdeek exijitzen dituzten txertoak, eremua endemikoa ez izateagatik osasun publikorako arriskurik ez badago, ez dira finantzatuko.

Hemen ikus daitezke Osasun Ministerioak bidarientzat ematen dituen gomendioak:

<http://www.msc.es/profesionales/saludPublica/sanidadExterior/salud/home.htm>

1. Taula. Bidaiariei ematen zaizkien txertoen ezaugarriak

TXERTOA	TXERTO MOTA	EMATEKO MODUA	JARRAIBIDEA	INTERFERENTZIAK	ADINA	BABESAREN IRAUPENA	KONTUAN HARTZEKOAK	KONTRAIINDIKAZIOAK
Sukar horia	Biruz bizi indargetuak	Larruazalpekoa	Dosi 1	Txerto biziak	> 9 hilabete	Bizitza osoa	Herrialdean sartu baino gutxienez 10 lehenago hartu behar da txertoa.	Emakume haurdunak 6 hilabeteik beharako haurrak Immunodeprimituak Alergia arrautzaren albuminari edo aminoglikosidoei
Amorrua	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	Aurretiatzko espositzioa 0-7-21 edo 28 egun	Ez du	Ez da erabilii behar	2-5 urte		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
Sukar Tifoidea	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	Dosi 1	Ez du	≥ 2 urte	2-3 urte		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
	Indargetua	Ahotikoa	3 dosis (2 egun)	Malariaren aurkakoak Antibiotikoak Polioimelitsaren aurkako ahotiko txertoa	> 3 urte	3 urte		Emakume haurdunak Immunodeprimituak Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
Kolera	Inaktibatua	Ahotikoa	≥ 6 urte: 2 dosi (0-1 aste) 2-6 urte: 3 dosi (0-1-1 aste)	Ez du	2 urteik aurrera	2 urte		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
Kolera	Indargetua	Ahotikoa	Dosi 1	Malariaren aurkakoak Tifoidearen aurkakoak Antibiotikoak	≥ 2 urte	6 hilabete		Emakume haurdunak Immunodeprimituak Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
Entzefalitis japoniarra	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	0-28 egun Oroizakoa urtea igerota, arriskua indarrean bada Azkartua: 0-7-14	Ez du	≥ 2 urte	1 urte		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
Europa erdialdeko entzefalitis (Ez da merkaturatzen). Nazioarteko txertaketan zentrotetan soilik	Inaktibatua	Muskulu barnekoa	0-1 edo 3 -9 edo 12 hilabete Azkartua: 0-7-21 egun eta indargarria azken dositik 12 edo 18 hilabetera	Ez du	≥ 2 urte	12-18 hilabete		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati
ACWY Me-ninokokoa	Inaktibatua (komnagatua)	Muskulu barnekoa	Dosi 1	Ez du	Menveo® ≥ 2 urte Nimenrix® ≥ 6 aste	Ezezaguna		Erreakzio alergiko larria aurretiatzko dosiari edo txertoaren osagaien bati

Bibliografía

1. López-Vélez R, Martín Echevarria E. *Geografía de las infecciones tropicales*. Junio 2005
2. López-Vélez R, García Rodríguez F, Gimenez Sánchez F, et al. *La salud del inmigrante con especial referencia a la población pediátrica*. 2006
3. Osasun, Gizarte Zerbitzu eta Berdintasunerako Ministerioa. Viajeros “La salud también viaja”. <http://www.msc.es/profesionales/saludPublica/sanidadExterior/salud/home.htm>
4. World Health Organization. International travel and health: situation as on 1 January 2012.